

ดร.นรพงศ์ศักดิ์ พิษขยพิศุทธิ์

คณบดีคณะอักษรศาตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (เกษตร)
 narongsak.pit@ku.th

ซากุระ

ย่าง เข้าเดือนมีนาคม ในญี่ปุ่นจะเข้าสู่ฤดูใบไม้ผลิ (春: Haru) ครบ และจะมีดอกไม้ชนิดหนึ่ง ซึ่งนับได้ว่าเป็นหนึ่งในดอกไม้ประจำชาติญี่ปุ่น (国花: Kokka) เป็นดอกไม้ที่เป็นตัวแทนของญี่ปุ่น เมื่อพูดถึงญี่ปุ่นคนส่วนใหญ่จะต้องนึกถึง นั่นก็คือ **ดอกซากุระ** (桜: さくら: Sakura) ครบ ที่มาของชื่อ “ซากุระ” นั้น มีหลายความเชื่อมาก ความเชื่อเรื่องที่มาของชื่อซากุระที่ผูกเข้ากับเรื่องเทพก็มี เช่น ความเชื่อที่ว่า Sa นั้นเป็นคำโบราณแปลว่าเทพแห่งท้องถิ่น (さ神: Sagami) ส่วน Kura มาจากคำว่า Mikura (御座: Mikura) แปลว่าที่สถิตของเทพ Sakura จึงมีความหมายว่า ที่สถิตของเทพแห่งท้องถิ่น ซึ่งคนญี่ปุ่นโบราณ ทำเกษตรกรรม ปลูกข้าวกันเป็นอาชีพหลัก จึงเชื่อว่าต้นซากุระจะเป็นต้นไม้ที่เทพที่ดูแลท้องถิ่น จะลงมาจากภูเขา มาสถิตที่ต้นไม้ชนิดนี้ และจะช่วยปกป้องดูแลการทำนา ตั้งแต่เริ่มทำนา จนข้าวออกรวงเก็บเกี่ยว ซึ่งถ้าเป็นไปตามความเชื่อนี้ ก็จะลงตัวพอดีกับช่วงการทำนาของคนญี่ปุ่นที่จะเริ่มเตรียมดินในนา (土作: Tsuchi Zukuri) สำหรับการปลูกข้าว และเพาะต้นกล้า (育苗: Ikubyou หรือ 苗作: Nae Zukuri) ในช่วงฤดูใบไม้ผลิ ที่ซากุระบาน จนกระบวนการทำนาจะมีไปเรื่อยๆ จนถึงข้าวออกรวงในช่วงตุลาคม ฤดูใบไม้ร่วง (秋: Aki)

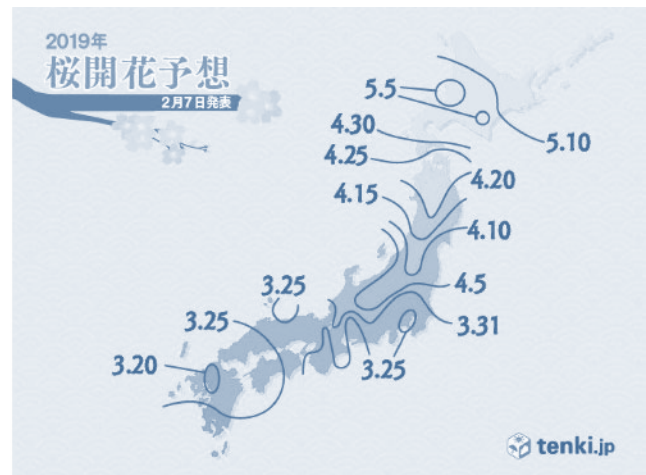
แต่มีความเชื่อในเรื่องที่มาของชื่อซากุระหนึ่ง ที่ผู้เขียนได้ยินบ่อย และไม่ได้ไปผูกกับตำนานเทพใดๆ คือ คำว่า **ซากุระ** มาจากการรวมคำระหว่าง Saku (咲<: さ<: Saku) ที่แปลว่า “(ดอกไม้) บาน” เป็นคำอกรวมกริยา และทำให้เป็นคำนาม โดยเติมคำว่า Ra (ら: Ra) ที่เป็นคำต่อท้ายเพื่อแสดงว่าเป็นพหูพจน์ในภาษาญี่ปุ่น รวมเป็น Sakura ที่น่าจะสื่อถึงดอกไม้ที่บานอย่างสะพรั่งมากมาย จนกลายเป็นชื่อต้นไม้ และดอกไม้ของต้นไม้ชนิดนี้ แต่ไม่ว่าซากุระ

ความงามของซากุระในภูมิภาคโทโฮกุ

จะมีตำนานเรื่องที่มาของชื่ออย่างไรนั้น ซากุระก็เป็นดอกไม้ที่สวยงาม เป็นตัวแทนของญี่ปุ่น ใครสนใจทั้งคนญี่ปุ่นที่รอคอยวันที่ซากุระบานอย่างสวยงาม และคนต่างชาติที่อยากจะเดินทางไปญี่ปุ่นเพื่อชมความสวยงามของดอกซากุระสักครั้งในชีวิต

ตามปกติแล้วซากุระในญี่ปุ่นจะบานโดยเริ่มต้นจากตอนใต้ของประเทศก่อน และค่อยๆ บานขึ้นทางเหนือไปเรื่อยๆ ซึ่งความเร็วในการบานของซากุระนั้น ขึ้นอยู่กับปี ถ้าปีไหนอากาศอบอุ่นพ้นจากความหนาวเย็นเร็ว ซากุระก็จะบานเร็วขึ้น แต่คร่าวๆ ซากุระจะเริ่มต้นบานตั้งแต่ตอนใต้ที่จังหวัดโอกินาวา (沖縄県: Okinawa-ken) ในช่วงราวกลางเดือนมกราคม จนมาถึงเกาะคิวชู (九州: Kyushuu) เกาะชิโกกุ (四国: Shikoku) และเกาะฮอนชู (本州: Honshuu) ตอนล่าง และตอนกลางของเกาะในช่วงราวเดือนมีนาคม และจะเริ่มบานในช่วงตอนเหนือของเกาะฮอนชู ที่เรียกว่าภูมิภาคโทโฮกุ แปลเป็นไทยว่า ภาคอีสาน: ตะวันออกเฉียงเหนือ (東北: Tohoku) ในช่วงต้นถึงกลางเมษายน และไปสุดที่เกาะฮอกไกโด (北海道: Hokkaidou) ในช่วงปลายเมษายน ถึงต้น และกลางพฤษภาคมของทุกปีครับ ซึ่งตามที่ได้กล่าวไปคือ ช่วงเวลาในการบานของซากุระนั้น จะบอกแน่ชัดไม่ได้ เนื่องจากสภาพอากาศในแต่ละปี ในประเทศญี่ปุ่นจึงมีการพยากรณ์การเริ่มบานของซากุระ (桜開花予想: Sakura Kaika Yosou) ซึ่งจะพยากรณ์ล่วงหน้าเอาไว้ตั้งแต่ปลายปีของปีก่อนหน้าแล้ว แล้วก็จะมีการอัปเดต (更新: Koushin) ไปเรื่อยๆ ถ้ามีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งทุกท่านสามารถที่จะติดตามข้อมูลได้ตามเว็บไซต์ในอินเทอร์เน็ตครับ

พยากรณ์การเริ่มบานของซากุระ (桜開花予想: Sakura Kaika Yosou)

ประจำปี 2019 ที่ออกมาล่าสุดเมื่อวันที่ 7 กุมภาพันธ์ 2562

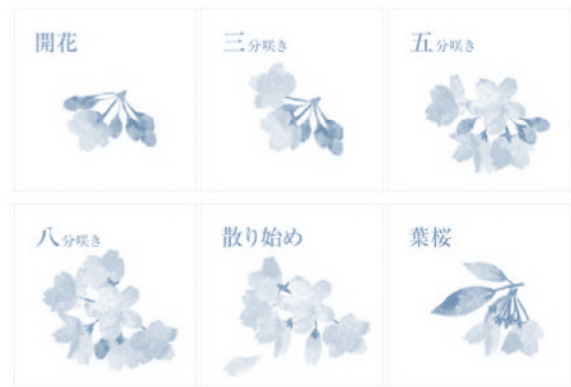
ที่มา: <https://tenki.jp>

และเมื่อเข้าสู่ช่วงที่ซากุระบาน ก็จะมีการรายงานระดับการบานของซากุระครับว่าจะบานมากน้อยแค่ไหน ในช่วงเวลาใด และควรจะไปดูเมื่อไหร่ด้วยครับ ซึ่งการใช้ภาษาเพื่อรายงานระดับการบานของซากุระนี้ อาจจะแตกต่างกันบ้างที่ทำการพยากรณ์บ้างครับ แต่ผู้เขียนได้รวบรวมที่มั่นใจว่าใช้บ่อยๆ มาไว้ให้แล้วครับ ตามตารางด้านล่าง

คำศัพท์เฉพาะสำหรับการพยากรณ์หรือรายงานการบานของซากุระ	แปลไทย และคำอธิบาย
つぼみ : Tsubomi	“ดอกตูม” หมายถึง ดอกซากุระยังเป็นดอกตูมอยู่
開花 : Kaika หรือ 咲き始め : Sakihajime	“เริ่มบาน” หมายถึง บนต้นมีซากุระเริ่มบานแล้ว 5-6 ดอกขึ้นไป
三分咲き : Sanbuzaki	“บาน 3 ส่วน” หมายถึง บานแล้ว 30%
五分咲き : Gobuzaki	“บาน 5 ส่วน” หมายถึง บานแล้ว 50%
七分咲き : Shichibuzaki, Nanabuzaki	“บาน 7 ส่วน” หมายถึง บานแล้ว 70%
満開 : Mankai หรือ 八分咲き : Hachibuzaki	“บานเต็มที่” หรือ “บาน 8 ส่วน” หมายถึง ซากุระบานเกิน 80% และจะถือว่าบานเต็มที่แล้ว
見ごろ : Migoro	“เหมาะสำหรับการชม” หมายถึง เป็นช่วงที่เหมาะสมกับการไปชมซากุระ
散り始め : Chirihajime	“เริ่มโรย” หมายถึง เป็นช่วงที่ดอกซากุระเพิ่งจะเริ่มโรย ซึ่งถือว่ายังเป็นช่วงที่เหมาะสมกับการไปชมซากุระได้อย่างสวยงามอยู่
終盤 : Syuuban	“สุดท้าย” หรือโอกาสสุดท้ายที่จะได้ดูซากุระ
葉桜 : Hazakura	“ซากุระออกใบ” หมายถึง ดอกซากุระได้ร่วงจนเกือบหมดต้น หรือหมดแล้ว และซากุระได้ผลิใบออกมาแล้ว

สำหรับการพยากรณ์การเริ่มบานของซากุระ มักจะพยากรณ์ช่วง “เริ่มบาน” (開花 : Kaika หรือ 咲き始め : Sakihajime) และ “บานเต็มที่ หรือ บานแปดส่วน” (満開 : Mankai หรือ 八分咲き : Hachibuzaki) ครับ

ตามปกติแล้ว เมื่อเราทราบวันที่ซากุระ “เริ่มบาน” (開花 : Kaika หรือ 咲き始め : Sakihajime) เราสามารถจะคำนวณเวลา “บานเต็มที่ หรือ บานแปดส่วน” ได้ครับ โดยจากวัน “เริ่มบาน” ถึงวัน “บานเต็มที่” นั้นจะใช้เวลาประมาณ 1 สัปดาห์ครับ คำนวณด้วยตัวเองคร่าวๆ ได้เลย และดอกซากุระจะเริ่มเข้าสู่ช่วง “เริ่มโรย” (散り始め : Chirihajime) เมื่อผ่านช่วง “บานเต็มที่” ไปแล้วประมาณ 1 สัปดาห์ครับ ใครอยากชมซากุระแบบสวยๆ บ้างๆ ก็อย่าลืมหาพยากรณ์และรายงานการบานของซากุระ และวางแผนกันดีๆ นะครับ

ตัวอย่างภาพประกอบระดับการบานของซากุระ

ที่มา : <https://www.hirosakipark.jp/florescent.html>

สำหรับการพยากรณ์ และการรายงานระดับการบานของซากุระนั้น ใช้พันธุ์ไหนในการอ้างอิง เพราะจริงๆ แล้ว ซากุระนั้น มีมากมายหลายพันธุ์ครับ หลากหลายสีต้น ซึ่งคำตอบคือการพยากรณ์หรือการรายงานระดับการบานของซากุระนี้ จะใช้ซากุระพันธุ์ “โซเมโยชิโนะ” (ソメイヨシノ : 染井吉野 : Someiyoshino) เป็นพันธุ์อ้างอิง เพราะเป็นซากุระที่ได้รับความนิยมในการไปชมมากที่สุด และมีจำนวนมากที่สุดด้วย ซึ่งพันธุ์นี้จะเป็นสีชมพูอ่อนๆ เหมือนสีเปลือกของลูกพีช (桃 : 桃 : Momo) ครับ ที่ท่านผู้อ่านน่าจะเห็นกันบ่อยที่สุดตามสื่อต่างๆ ของญี่ปุ่น

สำหรับการไปชมซากุระ ภาษาญี่ปุ่นมีคำศัพท์เฉพาะด้วยนะครับ คือคำว่า “ฮานามิ” (花見 : Hanami) หรือ “โอฮานามิ” (お花見 : Ohanami) แปลตรงๆ ว่า “การชมดอกไม้” ครับ โดยทั่วไปถ้าพูดคำนี้โดดๆ คนญี่ปุ่นทุกคน ก็จะเข้าใจกันทันทีว่าเป็นการไปชมดอกซากุระ และในเมืองหรือสถานที่ท่องเที่ยวที่มีต้นซากุระมากๆ สวยๆ ก็จะจัดเป็นงานเทศกาลซากุระ (さくら祭り : Sakura Matsuri) มีร้านค้าแผงลอยออกขายเพื่อต้อนรับแขกที่มาชมซากุระกัน และนอกจากจะไปชมเฉยๆ เพื่อดื่มด่ำกับความงดงามของดอกซากุระแล้วนั้น กิจกรรมที่คนญี่ปุ่นนิยมทำกันตอนไปชมซากุระกันนั้น คือการจัดงานเลี้ยงใต้ต้นซากุระ หรือ ฮานามิปาร์ตี้ (花見パーティー : Hanami Paatii) ที่นอกจากจะไปกับสมาชิกในครอบครัวแล้ว คนญี่ปุ่นก็นิยมไปกับเพื่อนหรือคนที่บริษัทครับ

